

Białystok, dnia 31 października 2014 r.

mgr Magdalena Rutkowska-Sowa
Wydział Prawa
Uniwersytet w Białymstoku

Streszczenie rozprawy doktorskiej
pt. ***Transfer wyników pracowniczej twórczości intelektualnej z uczelni do gospodarki***
przygotowanej w Katedrze Prawa Własności Intelektualnej
Uniwersytetu w Białymstoku
pod kierunkiem prof. dr hab. Joanny Sieńczyło-Chlabicz

Głównym założeniem rozprawy doktorskiej jest analiza i ocena rozwiązań prawnych wprowadzonych przez polskiego ustawodawcę w celu umożliwienia szkołom wyższym dokonywania transferu wyników pracowniczej twórczości intelektualnej z uczelni do gospodarki.

Obecnie polskie uczelnie stają przed wyzwaniem dostosowania się do wymogów gospodarki opartej na wiedzy, rynku rządzonego prawami konkurencji, przedsiębiorczości. Zmuszane są odstąpić od funkcjonowania zgodnie z klasycznymi regułami uniwersytetu humboldtowskiego i przekształcać się w uczelnie III generacji. Ich misja związana z dydaktyką i prowadzeniem badań poszerzana jest o utrzymywanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym dokonywanie transferu wiedzy. Powyższe zmiany znajdują odzwierciedlenie w prawodawstwie m.in. w kolejnych nowelizacjach ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym. Aktualność, złożoność i doniosłość praktyczna zagadnień związanych z komercjalizacją wyników badań i prac rozwojowych uzasadniła przeprowadzenie badań w tym zakresie.

W dysertacji analizie poddano przepisy ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym w zakresie dotyczącym komercjalizacji bezpośredniej i pośredniej. Dokonano oceny rozwiązań prawnych wynikających z ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw, z projektów ustawy przedstawionych w okresie marzec 2013 - lipiec 2014 r., jak również uwzględniono przepisy ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz

niektórych innych ustaw, które weszły w życie z dniem 1 października 2014 r. Odniesiono się także do przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej.

Praca składa się z wprowadzenia, pięciu rozdziałów i konkluzji. W rozdziale I pracy opisano model komercjalizacji wiedzy obowiązujący w USA, wynikający z ustawy z dnia 12 grudnia 1980 r. o zmianie ustawy Prawo patentowe i znaków towarowych (Patent and Trademark Law - The University and Small Business Patent Procedure Act), określanej w literaturze jako Bayh-Dole Act. Analizę rozpoczęto od omówienia amerykańskiej polityki naukowo-badawczej z lat 40.-80. XX wieku, a zatem okresu, w którym szczególny akcent zaczęto kłaść na rozwój współpracy szkół wyższych z gospodarką. System amerykański wybrano ze względu na fakt, że model funkcjonujący w USA powoływany jest jako punkt odniesienia w założeniach strategii rozwoju Unii Europejskiej, jak również w dokumentach stanowiących podstawę reform realizowanych obecnie przez resort nauki. Oceniono w jakim zakresie możliwe jest przeniesienie jego założeń do systemu polskiego.

Ze względu na fakt, że zasadniczy wpływ na kształtowanie przepisów prawa krajowego mają regulacje Unii Europejskiej w rozdziale II za celowe uznano przedstawienie historii kształtowania się unijnej polityki B+R, aż do momentu ogłoszenia strategii Europa 2020. Ocenie poddano otwarty model koordynacji oparty o akty prawa o charakterze *soft law* i ich skutki prawne dla budowania w Europie gospodarki opartej na wiedzy. Następnie określono poziom dostosowania przepisów polskich do wytycznych organów Unii Europejskiej. Wyjaśniono także znaczenie pojęć transfer oraz komercjalizacja wyników badań i prac rozwojowych.

W rozdziale III rozprawy szczegółowo omówiono zagadnienie nabycia przez uczelnię praw do pracowniczej własności intelektualnej, uprawnienia wynikające z tego faktu oraz możliwość dopuszczalnych modyfikacji konstrukcji prawnych wynikających z art. 12, 14, 74 ust. 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz art. 11 ustawy - Prawo własności przemysłowej. Wykładnia wymienionych przepisów przyniosła argumenty prawne pozwalające zająć stanowisko w debacie na temat optymalnego modelu podziału praw własności intelektualnej pomiędzy uczelnię, pracownika i podmiot gospodarczy. Umożliwiła także odniesienie się do ministerialnego projektu tzw. uwłaszczenia naukowców.

W rozdziale IV dysertacji określono zasady obrotu prawami wyłącznymi wynikające z przepisów rozdziału V. ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz rozdziału VI.

ustawy - Prawo własności przemysłowej obowiązujące w relacjach uczelnia-gospodarka. Rozstrzygnięto w jakim zakresie znajdują one zastosowanie w przypadku stosunków prawnych pomiędzy uczelnią a twórcą-pracownikiem. Konstrukcję umów przeanalizowano mając na uwadze zabezpieczenie interesu szkoły wyższej. Wskazano klauzule korzystne oraz te, których powinna unikać kształtując stosunki prawne z podmiotami gospodarczymi. Ich obowiązywanie skonfrontowano z zapisami regulaminów zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych obowiązujących w polskich uczelniach.

W rozdziale V podjęto próbę zbudowania modelu transferu wyników pracowniczej twórczości intelektualnej z uczelni do gospodarki. Rozważono sposoby transferu wyników badań i prac rozwojowych wynikające z unormowań ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym przed i po nowelizacji z dnia 11 lipca 2014 r. Określono rolę w tym procesie centrum transferu technologii, spółek celowych. Ocenie poddano zasadność ich funkcjonowania w systemie oraz zaprezentowano uwagi *de lege ferenda* mające na celu optymalizację ich działań. Uwagę skupiono również na uprawnieniu spółek celowych do tworzenia tzw. spółek odpryskowych.

Rozprawę kończą konkluzje. W ostatniej części przedstawiono założenia modelu transferu pracowniczej twórczości intelektualnej. Wyrażono uwagi *de lege lata* i *de lege ferenda*, sformułowane na podstawie analiz poczynionych w treści rozprawy.

Magdalena
Rutkowska - Jętko